

Zápis z jednání 1. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře

datum: 28. dubna 2016, 13:00

místo: místnost č. 405, budova MPSV Podskalská 19, Praha 2

přítomni: viz příložený seznam

Vít Samek přivítal přítomné a poprosil zástupce z Asociace o stručný komentář k nejnovější analýze výsledků zhodnocování vkladů do penzijních fondů (viz <http://www.novinky.cz/ekonomika/401763-penize-v-ucastnickych-fondech-letos-ztratily-0-9-procenta.html>). Po krátké diskuzi požádal Vít Samek zástupce Asociace o přípravu přehlednější a podrobnější analýzy na další jednání, neboť tato tematika je stěžejní pro III. pilíř.

Vít Samek poté navázal na debatu z předchozího jednání s Janem Rafajem o zaměstnaneckých penzích. Nutné je podle něj posoudit směr prosazovaný Evropskou komisí, která staví na tom, že v době negativního demografického vývoje je třeba, aby byli lidé v práci co nejdéle, tzn., že je třeba udržet zaměstnanost na co nejvyšší úrovni. Tendence EU je tedy minimalizovat možnosti předčasného odchodu do důchodu. Starší občané, kteří navíc vykonávali během svého života namáhavou práci, ovšem v rámci konkurence nejsou často schopni na trhu práce obstát a pro zaměstnavatele se stávají nerentabilní. Vyvstává proto otázka předčasných důchodů a také otázka nastavení hranice nutné doby práce (v některých zemích je to až 45 let), při čemž je ovšem nutné zohledňovat náročná zaměstnání působící na zdraví zaměstnanců.

Vít Samek poté ukázal přehled evidovaných osob vykonávajících rizikové práce zpracovaný Ministerstvem zdravotnictví, ze kterého vyplynul počet těchto pracovních pozic na trhu práce okolo 10%. Samek konstatoval, že z analýzy překvapivě vyplývá poměrně nízký počet zaměstnanců spadajících do 3. a 4. kategorie (cca 60 tis. lidí). Přesto je podle něj zcela zásadní otázka financování příspěvků na doplňkové penzijní spoření pro zaměstnance vykonávající rizikové práce. Vít Samek navrhl, aby byl jako požadavek či odborné doporučení OK stanoven povinný příspěvek zaměstnavatele (minimálně pro zaměstnance 4. kategorie). Otázkou je ovšem jeho výše. Logické by podle Víta Samka bylo jeho postupné zvyšování - začít např. na 2% ze mzdy už od nástupu do zaměstnání a poté zvyšovat příspěvek podle doby zaměstnání a zejména věku zaměstnance (2, 4, 6, 8 procent po desetiletých věkových skupinách). Podmínkou by měla být rovněž nová smlouva zaměstnance v doplňkovém penzijním spoření.

Jan Škorpík na to reagoval tím, že navrhovaná povinnost zaměstnavatelů přispívat lidem pracujícím se zvýšeným rizikem bude na pracovním trhu potencionálně zhoršovat jejich pozici. Nadále již totiž nebudou znevýhodněni jen svým věkem, ale

nově i touto finanční zátěží. Opatření je tak může teoreticky spíše více vylučovat z pracovního trhu.

Martin Potůček vyjádřil obavu, že po právní stránce pravděpodobně nelze nutit zaměstnance k přistoupení k nové doplňkové smlouvě.

Vít Samek reagoval tím, že primárně je nutné zajistit, aby rizikově pracující člověk nárok na vyšší příspěvek měl. To, že přitom musí splnit nějakou podmínku je už jen otázka nastavení pravidel alternativy, kterou zaměstnanec může, ale samozřejmě také nemusí využít.

Vít Samek posunul debatu dále a představil studii Evropské odborové unie na téma penzionování ve vztahu k namáhavé práci. Tlak z EU na eliminaci předčasných důchodů otevírá diskuzi k hledání jiných řešení. Některé z nich tato analýza předkládá (např. zkracování úvazku od určitého věku), ovšem v závěru je zmíněno, že i tato alternativní řešení jsou v mnoha případech nedostačující a nutnost předčasného důchodu je tak nevyhnutelná. Důležité je při hledání alternativ zhodnocovat rizika a důsledky spojené s výkonem těchto náročných pracovních pozic, kterým může být například obtížnost pokračovat ve výkonu práce nebo zůstat ve stejném povolání, pracovně zaviněná zdravotní neschopnost, předčasná úmrtí atd.

Lidé, kteří spadají do kategorie pracujících, kteří prokazatelně podléhají předčasným úmrtím kvůli rizikovému povolání, mají logicky v průměru kratší délku dožití a měli by tudíž mít z principu spravedlnosti nárok na vyšší důchody (např. v rámci I. pilíře).

Jan Škorpík podotknul, že je nutné předně identifikovat pracovní pozice, kterých se rizika namáhavosti týkají. Nutné je přesně vymezit ty pracovní kategorie, které jsou spojeny vyloženě s namáhavou prací, nikoli například s ohrožením hluchostí či hygienických podmínek.

Vít Samek zdůraznil, že se rizikové kategorie do značné míry překrývají, neboť nejde pouze o fyzickou náročnost, ale také o chlad, prach apod., které přímo ohrožují zdraví člověka. Ale je bohužel pravda, že některá povolání, ačkoliv by to člověk očekával, do 4. kategorie automaticky nespádají (např. určitá část horníků).

Zdeněk Linhart reagoval na předchozí tezi Víta Samka a to, že existuje určitá skupina občanů, kteří se v průměru nedožijí tolika let, kolik je průměrný věk dožití ve společnosti a že je proto nutné poskytnout těmto lidem finanční kompenzaci. Pan Linhart řekl, že je nutné prokázat, že tito lidé skutečně prožijí nižší počet let v důchodu nežli je tomu u zbytku společnosti.

Vít Samek reagoval, že tato teze slouží primárně k prosazení teze druhé (o nutnosti zavedení povinného příspěvku zaměstnavatelů), neboť data k této problematice nejsou k dispozici. Nelze empiricky dokázat, že to tak je u všech rizikových profesí (horníci, slévači, ...). Jde tedy spíše o kvalifikovaný odhad, o který je nutné se opřít, neboť tzv. tvrdá data chybí.

Podle Samka je nezbytné motivovat velké zaměstnavatele a podnikatele, aby zaměstnancům spadajícím do kategorie rizikových prací všechna ohrožení spojená ve formě příspěvku refundovali, jakožto tzv. rizikovou prémii za odvedenou práci. Zaměstnanec by si poté mohl sám vybrat, zda odejde do předčasného důchodu nebo se rekvazuje pro práci v jiné oblasti a peníze si uschová na pozdější věk. Nutné tedy je zajistit zdroj financí a hlavně směřovat peníze do III. pilíře. Zaměstnavatelé musí převzít zodpovědnost za to, že zaměstnanci vykonávají práci ve ztížených pracovních podmínkách, což má prokazatelně vliv na jejich zdraví.

Vít Samek v závěru jednání zdůraznil, že strategie „konec levné práce“ je také o tom, že je třeba vytvořit konkurenceschopné prostředí, které by motivovalo přenesení výroby i příchod kvalifikovaných odborníků ze zahraničí do České republiky.

Termín příštího jednání byl domluven na čtvrtek 19. května od 9:00.

zapisovala: Tereza Chmelíková

vidoval: Vít Samek

příloha: seznam přítomných

Fiala Tomáš	VŠE
Hulák Pavel	KZ
Chmelíková Tereza	sekretariát OK
Jára Miroslav	ASO
Král Filip	ČAP
Kubátová Irena	MF ČR
Linhart Zdeněk	MPSV ČR
Pitterling Marcel	MF ČR
Poklop Aleš	APS
Potůček Martin	OK pro DR
Samek Vít	ČMKOS
Škorpík Jan	MPSV ČR
Vostatek Jaroslav	VŠFS
Zrcek Kryštof	ČSSZ
Suchomel Marek	MPSV ČR